

KUMLIENI ÄR FORTFARANDE EN SVÅRKNÄCKT NÖT

SOF:s Raritetskommitté har godkänt ett fynd av rasen *kumlieni* efter invasionen av vitvingade trutar vintern 2011/2012. Fler kandidater fanns, men osäkerheten är fortsatt stor, varför kommittén väljer en försiktig väg.

TEXT SOF:s Raritetskommitté (Rk)

Vintern 2011/2012 berördes nordvästra Europa av en aldrig tidigare skådad invasion av vitvingade trutar. Färöarna var den plats där man först märkte av inflödet och via Storbritannien och Danmark nåddes slutligen södra Sverige på allvar av trutarna i mitten av januari. Från de flesta av de berörda länderna har det även rapporterats fåglar av rasen *kumlieni*, med speciellt många på Färöarna. Två *kumlieni* rapporterades till svenska Rk, som vid vår

FOTO: MIKAEL NORD

Vitvingad trut av rasen *kumlieni* i tredje vinterdräkt. På flera av bilderna som publicerats av denna fågel ser yttre handpennorna ut att vara mörkare än täckarna, men på vissa är det mer svårbedömt. Notera också teckningen på pennorna med en avsatt "slant" på hp 10. Vi inser att det är en svår avvägning var man drar gränsen mellan *glaucoides* och *kumlieni* och utan ordentligt "facit" blir det en ganska godtycklig bedömning av rastillhörigheten. I detta fall väljer vi att följa vad som är mest vedertaget i trutskådarkretsar och som även andra raritetskommittéer valt att gå efter. Glommen, Halland 19 januari 2012.

Raritetskommittén består i dagsläget av Mats Waern (ordförande), Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Björn Malmhagen, Magnus Corell och Hans Larsson.

mötet beslöt att publicera en 4K-fågel som sågs på flera lokaler mellan Varberg och Falkenberg 18 till 24 januari. Den andra individen, en 3K-fågel i Visby 15–22 januari, bedömdes inte riktigt matcha kraven för publicering utifrån dagens kunskap.

VAD ÄR KUMLIENI? *Kumlieni* anses ibland vara en ras, ibland blott en hybridpopulation mellan den västligaste formen av vitvingad trut, *thayeri* (thayertrut, som av flera auktoriteter och länder räknas som art) och den östliga nominatformen *glaucoides* (vitvingad trut). Medan klassiska individer av *kumlieni* är relativt lättbestämda oavsett åldersgrupp finns det fåglar som uppträder på *kumlien*is övervintringsplatser som lätt matchar nominatrasen liksom det regelbundet ses sådana som närmar sig *thayeri* i utseende. *Kumlieni* anses vara den trutform som varierar mest av alla, och det är förmodligen ingen som i nuläget vet exakt hur man drar gränsen mellan *glaucoides/kumlieni* och *kumlieni/thayeri*. Det största hindret för att nå klarhet ligger i att häckningsplatserna för *kumlieni* är svårtillgängligt belägna i arktiska Kanada.

Vad grundar sig Raritetskommitténs bedömning på? Inför granskningen av de svenska rapporterna tog vi kontakt med dels de danska och norska raritetskommittéerna, dels med två skådare som har god erfarenhet av problematiken, Silas Olofsson på Färöarna och Peter Adriaens i Belgien. Bägge hade samma syn på bedömningen av de två individerna. Dessutom har fåglar i stort sett identiska med Hallandsfågeln publicerats som *kumlieni* av de danska, norska respektive belgiska raritetskommittéerna.

FOTO: MAGNUS LARSSON

Vitvingad trut i andra vinterdräkt. Den aktuella individen från Gotland. På majoriteten av bilderna som publicerats i Svalan är det svårt att urskilja mörka märke på handpennorna, men här märks mörkare ytterfan samt fläckar på topparna på de yttre pennorna. Märk dock att vingtäckarna är distinkt mörkare än pennorna. Sådana här individer ryms gott och väl inom variationen för ljusa *kumlieni*, men då Rk känner stor osäkerhet gällande variationen hos *glaucoides* väljer kommittén att inte publicera fåglar med detta utseende. Visby, 15 januari 2012.

FOTO: HANS LARSSON

Vitvingad trut i andra vinterdräkt. Ytligt sett ganska lik Gotlandsfågeln med ungefär samma förhållande mellan mörktecknade handpennor och mörkare vingtäckare. Med tanke på lokaliteten kan det här röra sig om både *glaucoides* och *kumlieni*. Grindavik, Island, 2 mars 2012.

FOTO: AMAR AYASH

Vitvingad trut av rasen *kumlieni* i tredje vinterdräkt. Skiljs från avancerad andra vinterdräkt främst på flertalet rent gråa pennor med breda vita toppar, samt mer gråa inslag bland vingtäckarna. Notera att de yttre handpennorna är det mörkaste partiet på vingen och att en vit "slant" är synlig på yttersta pennan (hp 10). Toronto i Kanada, 27 december 2012.

FOTO: AMAR AYASH

Vitvingad trut av rasen *kumlieni* i andra vinterdräkt. Lätt främst märke till de mörka teckningarna på ytterhanden där pennorna är tydligt mörkare än täckarna. Detta är en idealtäckning för att urskilja en sådan här ljusare *kumlieni* och är i stort sett vedertaget som en viktig detalj för att utesluta nominatrasen. Toronto i Kanada, 27 december 2012.

FOTO: STEFAN CHERRUG

Vitvingad trut i tredje vinterdräkt. Märk att denna fågel också har en mörk skuggning på de yttersta handpennorna, om än inte så distinkt som hos Hallandsfågeln och pennorna är heller inte mörkare än täckarna. Denna fågel är rapporterad som *glaucoides* och enligt vår bedömning hamnar den på fel sida av "gränsen" för en acceptabel *kumlieni*, även om det såklart inte går att utesluta en sådan. Förhoppningsvis kan kommande undersökningar ge en klarare bild av hur de olika formerna varierar. Kattviks hamn, Skåne 29 januari 2012.